

Postadres: Postbus 20301, 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres

Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Telefoon (070) 3 70 71 31
Fax (070) 3 70 90 11
www.justitie.nl

Onderdeel	afdeling Sanctiebeleid
Datum	25 juni 2007
Ons kenmerk	5488664/07
Bijlage(n)	1
Onderwerp	IS/IGz-rapport FPC Oldenkotte

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

1. Inleiding

Op 4 maart 2007 vond in Enschede een ernstig misdrijf met dodelijke afloop plaats waarvan een tbs-gestelde uit het Forensisch Psychiatrisch Centrum Oldenkotte wordt verdacht. Deze tbs-gestelde woonde in het kader van zijn transmuraal verlof zelfstandig in de gemeente Enschede.

De ernst van het gepleegde feit heeft mij ertoe gebracht de Inspectie voor de Sanctietoepassing (IS) en de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGz) te verzoeken een diepgravend onderzoek te doen. De Inspecties hebben het verloop van de tbs en het verlof onderzocht. Daarnaast onderzochten zij de procedures die gerelateerd zijn aan het verlofbeleid en de communicatie over de verlofbeslissingen tussen het FPC Oldenkotte en het hoofdkantoor van de Dienst Justitiële Inrichtingen. Uw Kamer heeft in het debat van 8 maart jl. verzocht het onderzoek uit te breiden naar de wijze waarop de tbs-gestelde is tewerkgesteld, de opeenvolging van de verlofmodaliteiten en de herkomst van het wapen. Dit verzoek is aan de Inspecties overgebracht.

Het gezamenlijk onderzoek bied ik u hierbij aan.

De Inspecties hebben geconstateerd dat het schietincident van 4 maart 2007 voor alle voor het onderzoek geïnterviewde kliniekfunctionarissen als een complete verrassing kwam. Geen van hen heeft in de aanloop naar 4 maart signalen in het gedrag van de tbs-gestelde kunnen duiden als een indicatie voor de ernstige recidive waarvan hij wordt verdacht. De hoofdconclusie van de Inspecties luidt dat het incident in Enschede niet kon worden voorzien. Er waren weliswaar enkele signalen in het gedrag van de tbs-gestelde, maar deze waren voor de kliniek niet te duiden als signalen die een aanwijzing vormden voor een op handen zijnde ernstige overtreding van de gemaakte afspraken noch deden zij veronderstellen dat hij de ernstige recidive waarvan hij wordt verdacht, zou kunnen

begaan.

Hieronder ga ik nader in op de belangrijkste onderzoeksbevindingen van de Inspecties, daarna geef ik mijn oordeel over het onderzoek en de te nemen maatregelen.

2. Samenvatting bevindingen

a. ten aanzien van de procedures

De Inspecties constateren dat het FPC Oldenkotte conform de protocollen melding heeft gemaakt van het incident. Voorts concluderen zij dat de verlofaanvragen voor onbegeleid en transmuraal verlof conform de toen geldende procedures en met gebruikmaking van het voorgeschreven format, zijn ingediend. De verlofmachtigingen zijn eveneens volgens de toen geldende regelgeving en procedures afgegeven. De risicotaxaties werden uitgevoerd met de daartoe te hanteren risicotaxatie instrumenten (PCL-r en HKT-30).

b. ten aanzien van het verloop van de tbs en de verlofmodaliteiten

Betrokkene werd sinds oktober 2002 in het FPC Oldenkotte behandeld. In december 2003 kreeg hij een machtiging voor begeleid verlof gevolgd door een machtiging voor onbegeleid verlof in oktober 2005. Als uitvloeisel van zijn onbegeleid verlof is hij in november 2005 geplaatst in De Wiem, de beveiligde resocialisatieafdeling van de kliniek in het centrum van Enschede. De Inspecties concluderen dat deze overplaatsing sneller heeft plaatsgevonden dan in de verlofaanvraag en in de verlofmachtiging werd beoogd. De gesuggereerde opbouw van onbegeleide vrijheden vanuit de kliniek is vervangen door een opbouw van deze vrijheden vanuit De Wiem. De Inspecties hebben de indruk dat de druk op de voordeur meer sturend is geweest op de snelle overplaatsing dan het behandel- en verlofbeleid van betrokkene.

Het verblijf in De Wiem verliep goed; betrokkene hield zich aan gemaakte afspraken. In De Wiem is, volgens de Inspecties, een systeem van voldoende periodieke urinecontroles en kamerinspecties gehanteerd. Betrokkene is één maal op basis van een incident kortstondig teruggeplaatst in het FPC Oldenkotte.

De Inspecties achten de noodzakelijke afstemming tussen de verschillende medische disciplines te zeer afhankelijk van personen. Het individuele behandelingsplan is niet gekoppeld aan een probleemgestuurd rapportagesysteem en een systeem van monitoring van effecten van behandelinterventies. Volgens de inspecties houdt dit een evident risico in voor de zorgcontinuïteit.

In september 2006 werd een machtiging voor transmuraal verlof verleend met het doel betrokkene te resocialiseren naar een eigen woning onder begeleiding van De Wiem. Dit is op 1 januari 2007 gebeurd. De Inspecties stellen vast dat er in die tijd enkele signalen waren die er op duiden dat het niet goed ging met betrokkene en die hadden kunnen leiden tot een pas op de plaats om meer rust te brengen in de situatie. Echter de hoofdconclusie luidt dat deze signalen achteraf niet te duiden waren als signalen die een aanwijzing vormden voor een op handen zijnde ernstige recidive.

c. ten aanzien van de tewerkstelling

In de gemeente Enschede had betrokkene gedurende een bepaalde tijd een dienstbetrekking. Na een aanvankelijk goede start, is deze betrekking na gebleken spanningen, beëindigd. De toedracht rond het strafbaar feit in Enschede, waarvan het dodelijk slachtoffer de echtgenote is van de ex-werkgever van betrokkene, wordt momenteel onderzocht door het Openbaar Ministerie.

De Inspecties hebben geconstateerd dat er geen verklaring omtrent gedrag (vog) van de werkgever wordt gevraagd bij tewerkstelling van tbs-gestelden. Zij achten dit wel gewenst (bij eenmansbedrijven en kleine firma's), gezien de kwetsbaarheid van de werkgever-werknemerrelatie.

3. Oordeel over het rapport en maatregelen

De Inspecties hebben een gedegen onderzoek gedaan. Ik schaar mij achter de hoofdconclusie van het rapport dat de signalen achteraf niet waren te duiden als signalen die een aanwijzing vormden voor een ernstige recidive. Deze constatering noopt mij derhalve niet tot het nemen van structurele maatregelen in het FPC Oldenkotte of in het tbs-beleid.

Ten aanzien van de indruk van de Inspecties dat niet behandel- en verlofbeleid, maar de druk op de voordeur meer sturend is geweest voor de snelle overplaatsing naar De Wiem, merk ik het volgende op. Uit de beschrijving van de Inspecties blijkt dat de juiste volgorde van verlofverlening is gevolgd: eerst begeleid verlof, daarna onbegeleid en tot slot transmuraal verlof. De doorplaatsing naar De Wiem heeft echter sneller plaatsgevonden dan werd beoogd in de verlofaanvraag en de verlofmachtiging onbegeleid verlof. Hoewel de directie van Oldenkotte volgens de Inspecties aangeven dat het voor de genoten vrijheden in principe geen verschil maakt vanuit welke situatie de opbouw start (vanuit de tbs-kliniek of De Wiem) menen de Inspecties dat er verschillen zijn in de praktijk. Zij wijzen op het verschil in beleving van de betrokkene en dat volgens enkele geïnterviewden verblijf in De Wiem niet lang zonder uitgebreide onbegeleide vrijheden uitvoerbaar is. De indruk van de Inspecties dat de druk op de voordeur meer sturend is geweest dan het behandel- en verlofbeleid van betrokkene, neem ik serieus. Druk op de voordeur mag niet de reden zijn de tbs-behandeling onverantwoord te versnellen. Hiervan was echter in dit geval / in deze situatie geen sprake, gezien de algemene conclusie van de Inspecties.

De Inspecties hebben, zoals in paragraaf 2 besproken, enige tekortkomingen geconstateerd op het terrein van beschrijving van het verloop van het verlof, controle van afspraken bij verlof, afstemming, informatie-overdracht en communicatie. De aanbevelingen hierover zullen allen worden overgenomen en uitgevoerd. Het FPC Oldenkotte zal aan mij verslag uitbrengen over de uitvoering. Ik hecht eraan op te merken dat er, getuige de hoofdconclusie van de Inspecties, geen causaal verband is aangetoond tussen deze tekortkomingen en de ernstige recidive.

De Inspecties hebben geen onderzoek gedaan naar de vraag hoe betrokkene kon beschikken over een wapen waarmee het misdrijf op 4 maart zou zijn gepleegd. De toedracht van het schietincident

wordt nog onderzocht door het Openbaar Ministerie. De herkomst van het wapen wordt in dit onderzoek betrokken.

De Inspecties hebben erop gewezen dat er geen verklaring omtrent gedrag wordt opgevraagd van werkgevers, die tbs-gestelden in dienst nemen. In deze zaak bleek deze praktijk actueel, gezien de kwetsbare werknemer-werkgever relatie. De tbs-maatregel is erop gericht om door behandeling het recidiverisico tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen als voorwaarde voor de terugkeer in de samenleving. Dit maakt de maatregel uniek binnen ons sanctiesysteem. Het hebben van een stabiel dienstverband is een

belangrijke succesfactor in het resocialisatieproces. Daarom zal ik de aanbeveling van de Inspecties om een verklaring omtrent gedrag (vog) aan te vragen van werkgevers (van kleine firma's en eenmansbedrijven) in de tbs-sector, eveneens overnemen.

De Staatssecretaris van Justitie,